

Akıcılığı Geliştirme Programının İlkokul İkinci Sınıf Öğrencilerinin Okuma ve Anlama Becerileri Üzerindeki Etkisi

Aybala ÇAYIR¹, Mustafa ULUSOY²

Özet

Bu çalışmanın amacı; tasarlanan bir Akıcılığı Geliştirme Programının (AGP) ilkokul ikinci sınıf öğrencilerinin akıcı okuma ve anlama becerilerine etkisini belirlemektir. Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden "Eylem araştırması" ile desenlenmiştir. Araştırma; Ankara İli, Pursaklar İlçesinde bulunan bir ilkokulun ikinci sınıfında öğrenimlerine devam eden 36 öğrenci ile yürütülmüştür. Araştırmada veri toplama aracı olarak, "Yanlış Analiz Envanteri", "Prozodik Okuma Ölçeği", "Okuduğunu Anlama Testleri" kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde "İçerik analizi" tekniğinden yararlanılmıştır. Öğrencilerin akıcı okuma ve okuduğunu anlama becerilerini geliştirmek amacıyla tasarlanan AGP tüm akıcılık programları incelenerek oluşturulmuş esnek bir uygulamadır. Literatürde etkisi kabul edilen akıcılık stratejilerinin birlikte kullanıldığı ve tüm sınıfa yönelik olarak hazırlanan bir akıcılık öğretimi için tasarlanmıştır. Araştırma, pilot ve asıl uygulama olmak üzere iki basamakta gerçekleştirilmiştir. Pilot uygulama, 2012 - 2013 eğitim öğretim yılı bahar döneminde 2. sınıf öğrencileri (N= 28) ile yürütülmüştür. Pilot çalışma sonunda yapılan değişiklikler neticesinde AGP'ye son şekli verilmiş ve asıl uygulamaya geçilmiştir. Asıl uygulama 2013- 2014 güz döneminde 2. sınıf öğrencileri (N= 36) ile yürütülmüştür. Asıl uygulama öğrencilerin mevcut durumlarının tespiti ile başlamıştır. Öğrencilerin akıcı okuma ve okuduğunu anlama becerilerinde, sınıf seviyesinin altında bir başarı gösterdiği belirlenmiştir. Daha sonra öğrencilerin akıcı okuma ve okuduğunu anlama becerilerini geliştirmek için Akıcılığı Geliştirme Programı (AGP) uygulanmıştır. Araştırma sürecinde toplam 4 test uygulanmış, her testte akıcılığı (doğru okuma, okuma hızı ve prozodi) ölçmek için bilgi verici metinler, anlamayı ölçmek için de hikaye edici metinler tercih edilmiştir. Süreç sonunda AGP'nin uygulandığı öğrencilerin yaptıkları sesli okuma hatalarında azalmalar görülmüş, öğrencilerin okuma hızları artmış ve prozodik okuma ve okuduğunu anlama becerilerinde ilerlemeler olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Akıcı okuma, Okuduğunu anlama, Akıcılığı Geliştirme Programı (AGP)

Abstract

The purpose of this study is to investigate the effects of designed Fluency Development Program (FDP) on the second grade students' fluent reading and comprehension skills. The study designed as a "action research" of the qualitative research methods and conducted with 36 students who continue their education in the second grade of primary school in the province of Pursaklar in Ankara. "Running Record Technique", "the Scale of Prosody Reading", "the Test of Reading Comprehension" were used as data collection methods. The "Content Analysis" were utilized in order to evaluate the data. The FDP is a flexible application which has been formed by examining all of the fluency programmes for improving the students' reading fluency and reading comprehension skills. To create the FDP, the literature related to fluent reading and reading comprehension was reviewed. The research is including the pilot and the actual application which is conducted in two steps. A pilot application was carried out with 2nd grade students (N: 28) in Spring Semester of 2012-2013 academic year. As a result of the changes made at the end of the pilot application the study was finalized and the actual application of FDP has been started. The main application was carried out with 2nd grade students (N = 36) in 2013-2014 Fall Semester. Actual implementation began with the determination of the current status of the students. The results revealed that reading fluency and reading comprehension skills of the students in the class were below the grade level. Then, to improve students' reading fluency and reading comprehension skills, Fluency Development Program (FDP) has been applied. During the research process, in total 4 tests were conducted including correct reading, reading rate, prosody tests on informative texts; and comprehension tests on narrative texts. At the end of the FDP process the students' reading errors are decreased and their prosodic reading level, reading speed and comprehension levels are increased.

¹ Milli Eğitim Bakanlığı, aybalacayir@gmail.com

² Yrd. Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, mulusoy@gazi.edu.tr

Key Words: Reading Fluency, Reading Comprehension, Reading Fluency Development Programme (FDP)

GİRİŞ

Bilginin çok hızlı üretildiği ve dağıtıldığı bir dünyada, bilgiye ulaşmanın hâlâ en iyi yolu okumaktır. Bu durum, okuma becerisinin en iyi şekilde kazandırılmasını, eğitim sistemi için önemli ve öncelikli bir iş kılmaktadır. Akyol (2005, s. 1) okumayı; “önbilgilerin kullanıldığı, yazar ve okuyucu arasındaki etkili iletişime dayalı, uygun bir yöntem ve amaç doğrultusunda, düzenli bir ortamda gerçekleştirilen anlam kurma süreci” olarak tanımlamıştır.

2000 yılında düzenlenen Ulusal Okuma Paneli (NRP, 2000), başarılı bir okuyucu olmanın en temel gerekliliklerinden birinin akıcı okuma olduğunu vurgulamıştır. Okuma eyleminin etkisi ancak akıcı okuma ile mümkün olmaktadır (Rasinski, Homan ve Biggs, 2009). Zutell ve Rasinski (1991) akıcı okumayı; geri dönüş, tekrar, heceleme ve gereksiz duruşlar yapmadan, noktalama işaretlerine, vurgu ve tonlamalara dikkat ederek, doğru, hızlı ve okumaktan zevk alarak uygun bir ses tonuyla konuşurcasına yapılan okuma olarak tanımlamıştır. Akyol (2006), akıcılığı oldukça geniş kapsamlı olarak ele alarak akıcı okumayı, noktalama işaretleri, vurgu ve tonlamalara dikkat edilen, geriye dönüş ve kelime tekrarına yer verilmeyen, heceleme ve gereksiz duruşlar yapılmayan, anlam ünitelerine dikkat edilerek, konuşurcasına yapılan okuma olarak tanımlamış ve “konuşurcasına yapılan okuma” kavramıyla prozodi becerisine dikkat çekmiştir.

Son yıllarda araştırmacıların ve okuma uzmanlarının akıcı okuma üzerinde önemle durmasının en büyük sebeplerinden biri de akıcı okuma ile anlama arasında var olan ilişkidir. Araştırmacılar akıcılığın kelime tanıma ve anlama arasında bir bağlantı ya da bir köprü vazifesi gördüğünü ifade ederler (Bashir ve Hook, 2009; Pikulski ve Chard, 2005) ve okunan bir metinden anlam çıkarmak için gerekli unsurlardan biri olarak akıcı okumayı görürler (L. S. Fuchs, D. Fuchs, Hosp ve Jenkins, 2001). Bu konuda daha net bir ifade kullanan Weaver (1994) anlama sorunu olan öğrencilerin aslında bir akıcılık sorunu yaşadıklarını, çünkü akıcılığın anlama için bir ön koşul becerisi olduğunu iddia etmiştir.

Nitelikli okumanın en önemli göstergelerinden biri olarak kabul edilen akıcı okuma (Adams, 1990) yapılan bilimsel çalışmalarda okuma başarısı ve etkili okuma öğretiminin olmazsa olmazlarından biri olarak literatüre geçmesine rağmen (Anderson, Hiebert, Jolly ve Wilkinson, 1985) Ulusal Okuma Paneli Amerika’da çok sayıda öğrencinin akıcı okuyucu olmadığını belirlemiştir. Panelde bu durumun ulusal bir endişeye neden olduğu ayrıca vurgulanmıştır (NRP, 2000). Ülkemizde yapılan çalışmalarda da öğrencilerin akıcı okuma becerilerinde sıkıntı yaşadıkları ifade edilmiştir (Baştuğ, 2012; Coşkun, 2010; Keskin, 2012; Sidekli, 2010; Yılmaz, 2006). Bu alanda yaşanan sıkıntının en büyük nedeni akıcılığın uzun yıllar ihmal edilmesi ve sınıflarda gereken ilgiyi hiçbir zaman görmemesidir (Allington, 1983; Zimmerman, Rasinski, ve Foreman, 2011). Oysa akıcılık çaba, uygulama ve pratik gerektirir. Bir müzik aletini akıcı olarak çalabilmek ve bir sporu ustaca yapabilmek için çalışmak gerekir. Akıcılığı da bir zanaat haline getirebilmek için pratik yapmak gerekir. Çünkü akıcı okuma becerisi ancak pratik ile kazanılabilir (Rasinski, Homan ve Biggs, 2009).

Bu nedenle okuma uzmanları, akademisyenler ve öğretmenler, akıcılığın sürekli ve doğru bir uygulama sonunda kazandırılacağını belirterek akıcılık öğretimine dikkat çekmişlerdir (NRP, 2000). Zira insanlar akıcı okuma yeteneği ile doğmazlar. Akıcı okuma becerisi; uygun yöntem ve teknikler kullanılarak, kademeli ve sürekli uygulama ve tekrar yoluyla, zaman içinde geliştirilebilecek bir beceridir. Okuma akıcılığını desteklemeye yönelik yapılan uygulamaların, akıcılığı gerçekten geliştirdiğini gösteren pek çok araştırma bulgusu da mevcuttur (Akyol ve Yıldız, 2010; Duran ve Sezgin, 2012; Stahl ve Heubach, 2005; Kaman ve Şahin, 2013). Yapılan araştırmalar, akıcı okuma öğretiminin sonunda akıcılığın daha da

önemlisi genel okuma başarısının arttığını göstermektedir (Kuhn ve Stahl, 2000; Rasinski ve Hoffman, 2003). Bu durum bize akıcılık öğretiminin okuma yazma müfredatında daha belirgin bir rol oynaması gerektiğini vurgulamaktadır. Zira ülkemizde akıcılık ihmal edilen bir beceridir. Bu becerinin geliştirilmesi için henüz yapılan bir uygulama da yoktur. Akıcılık öğretiminin, profesyonel bir anlayışla verilmesi gerekmektedir. Bireysel ya da küçük gruplarla yapılan akıcılık uygulamaları yeterli değildir. Bu nedenle sınıf ortamında akıcılığın geliştirilmesi konusunda çok sayıda araştırmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Akıcılık alanında çok sayıda çalışması olan Rasinski (2003), sınıfta uygulanacak iyi bir akıcı okuma çalışmasında göz önünde bulundurulması gereken dört ilke olduğunu belirtmiştir. Bu ilkeler: öğretmenlerin öğrencilere iyi bir okuma için model olması, öğretmenlerin okuma sürecinde öğrencilere yardımcı ve yönlendirici olmaları, öğrencilerin okuma çalışması yapmasına fırsat verilmesi ve son olarak da kelime öbekleri ile çalışma yapılması olarak sıralanmaktadır.

Akıcılık öğretiminde öğretmenlere de büyük görevler düşmektedir. Yapılan çalışmalarda ise öğretmenlerin akıcı okumayı öğretmek ve değerlendirmek için kişisel bir eğitime ihtiyaç duydukları belirlenmiştir (Çaycı ve Demir, 2006; Erkul ve Erdoğan, 2009). Bu alandaki destek eksikliği ise pek çok öğretmeni hazırlıksız bırakmaktadır (Rasinski, 2006). Ülkemizde henüz öğrencilerin yaşadıkları akıcı okuma sorunlarını çözmeye yönelik uygun programlar yoktur ve bu alanda profesyonel bir yaklaşım gözetilmemektedir. Ancak akıcılık sorunları kendiliğinden düzelemez. Eğer akıcılık problemleri ilkökul bitene kadar çözülememişse sonraki yıllarda da artarak devam edecektir. Bu nedenle öğrencilere bu konuda gerekli öğretim verilmelidir (Rasinski, Rikli ve Johnston, 2009).

Akıcılığın hak ettiği değeri görerek, ilkökul sınıflarında profesyonel olarak uygulanabilmesi için gerekli çalışmaların yapılması araştırmacıların ve eğitimcilerin önemli bir görevidir. Bu görevi gerçekleştirebilmek amacıyla yapılan bu çalışmada; tasarlanan bir Akıcılık Geliştirme Programının, ilkökul 2.sınıf öğrencilerinin okuma ve anlama becerileri üzerindeki etkisi tespit edilmeye çalışılmıştır.

Literatürde akıcılığı geliştirmek için tasarlanan modellerden üçü ön plana çıkmaktadır. Bunlar; Okuma Dersi (Orite-Reading Lesson-ORL), Akıcılığa Yönelik Okuma Öğretimi (Fluency Oriented Reading Instruction-FORI) ve Akıcılığı Geliştirme Dersi (Fluency Development Lesson-FDL) uygulamalarıdır. Bu akıcılık öğretim modellerinin genel amacı öğrencilerin akıcı okuma ve anlama becerilerini geliştirmektir. Tasarlanan tüm akıcılık öğretimi programları incelendiğinde planlamada ve uygulamada farklılıkların olduğu gibi ortak noktaların da var olduğu görülmektedir. Ortak noktalara baktığımızda; bütün uygulamalarda öğretmen modellemesinin, tekrarlı okumaların, öğretmenin öğrencilere rehberlik yapmasının ve eşli uygulamaların olduğunu, seçilen metinlerin öğrenci seviyesine ve ilgi alanına uygun olmasına özen gösterildiğini, uzun metinlerden ziyade kısa metinlerin tercih edildiğini ve uygulamalarda sınıf atmosferinin önemsendiğini görmekteyiz. Akıcılık programları ilk olarak ikinci sınıf öğrencileri için tasarlansa da esnek bir formatta olmaları nedeniyle tüm sınıf seviyelerinde kullanılabilir şekilde dizayn edilmişlerdir (Hoffman, 1987; Rasinski vd., 1994; Stahl ve Heubach, 2005). Bu çalışmada mevcut akıcı okuma modelleri incelenerek yeni bir model tasarlanmış ve öğrencilerin akıcı okuma ve okuduğunu anlama becerileri üzerindeki etkisi incelenmiştir.

Problem Cümlesi

Akıcılığı geliştirme programının, ilkökul ikinci sınıf öğrencilerinin okuma ve anlama becerileri üzerindeki etkisi nedir?

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, "Akıcılığı geliştirme programının, ilkokul ikinci sınıf öğrencilerinin okuma ve anlama becerilerine etkisi nedir?" sorusuna cevap aramaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Akıcılığı Geliştirme Programının (AGP) uygulandığı ilkokul ikinci sınıf öğrencilerinin uygulama öncesi akıcı okuma ve okuduğunu anlama becerileri ne düzeydedir?
2. Akıcılığı Geliştirme Programının (AGP) uygulandığı ilkokul ikinci sınıf öğrencilerinin, akıcı okuma ve anlama becerilerinin süreç içerisindeki gelişimi ne düzeydedir?
3. Akıcılığı Geliştirme Programının (AGP) ilkokul ikinci sınıf öğrencilerinin akıcı okuma ve anlama becerileri üzerindeki etkisi ne düzeydedir?
4. Uygulanan Akıcılığı Geliştirme Programına (AGP) ilişkin öğrenci, öğretmen ve veli görüşleri nedir?

YÖNTEM

Bu çalışma, nitel araştırma yaklaşımlarından biri olan eylem araştırması olarak desenlenmiştir. "Eylem araştırması uzman araştırmacıların yürütücülüğünde, probleme taraf olanların katılımıyla, uygulamaların eleştirel bir değerlendirmesini yaparak, durumu düzeltmek için gereken önlemleri belirlemeyi amaçlayan araştırmalardır" (Karasar, 2003, s. 52).

Eylem araştırmalarında araştırmacı yalnızca neler olup bittiğini gözlemlemez aynı zamanda eyleme de geçer (McNiff, Lomax and Whitehead, 2003). Bu yönüyle eylem araştırmaları eğitimde kuram ve uygulama arasında bir köprü vazifesi görür (Johnson, 2002, s. 32). Öğretmenlerin kendi öğretimlerini gözlemleyerek değerlendirme fırsatı buldukları bireysel bir araştırma dizaynı olan eylem araştırmaları öğretmenlerin mesleki gelişimine önemli katkılar da sağlamaktadır (McNiff, Lomax ve Whitehead, 2003, s. 13).

Çalışma Grubu

Araştırma Ankara İli Pursaklar İlçesindeki bir ilkokulun ikinci sınıfına devam eden 36 öğrenciyle gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin yaşları 6.5-8 aralığında değişmektedir. Okulun bulunduğu ve öğrencilerin yaşadıkları çevre göz önünde bulundurulduğunda, orta sosyo-ekonomik düzeyi temsil ettiği düşünülmektedir. Bu araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme, zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına olanak vermektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bu araştırmaya katılacak öğrencilerin seçiminde, öğrencilerin 2. sınıf öğrencisi olmaları temel ölçüt olarak belirlenmiştir.

Verilerin Toplanması

Veriler gözlem, görüşme ve doküman incelemesi yöntemiyle toplanmıştır. İlk olarak araştırmacı tarafından AGP hazırlanmıştır. Tasarlanan programın pilot çalışması 50 ders saati, asıl uygulaması ise 80 ders saatinde uygulanmıştır.

Akıcı okuma unsurlarına ait veriler toplanırken öğrencilere daha önce karşılaşmadıkları bir metin sesli olarak okutulmuştur. Öğrencilerin metni okuması ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. Bu kayıtlar kullanılarak öğrencilerin doğru okuma, okuma hızı ve prozodi becerileri ölçülmüştür. Doğru okuma yüzdesi, öğrencinin bir dakikada doğru okuduğu kelime sayısını öğrencinin bir dakikada okuduğu toplam kelime sayısına bölüp yüzle çarpılmasıyla bulunur. Doğru okumayla ilgili elde edilen bulgular yorumlanırken Akyol (2005) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Yanlış Analizi Envanteri" kullanılmıştır. Bu envantere göre atlayıp geçme, ekleme, öğretmen tarafından verilen kelimeler, tekrar, yanlış okuma ve ters çevirme okuma hatası olarak görülürken, kendi hatasını düzeltme, noktalama işaretlerine dikkat etmeme, parmakla takip ve kafa hareketleri okuma hatası olarak

görülmemektedir (Akyol, 2005). Doğru okuma puanları yorumlanırken, Rasinski (2010, s. 182) tarafından belirlenen doğru okuma normları esas alınmıştır. Buna göre % 92'nin altı endişe düzeyi, %92-98 öğretimsel düzey, %99-%100 ise bağımsız olarak belirlenmektedir.

Okuma hızı öğrencinin bir dakikada okuduğu doğru kelime sayısıdır. Öğrencilerin bir dakikada yaptıkları yanlışlar bulunur. Daha sonra dakikada okunan toplam kelime sayısından yanlış okunan kelime sayısı çıkartılarak okuma hızına ulaşılır. Okuma hızına ait veriler yorumlanırken Rasinski'nin (2010) ilkökul öğrencilerinin bir dakikada okuması gereken kelime sayısı kriterleri dikkate alınmıştır. Rasinski'ye (2010, s. 194) göre ilkökul öğrencilerinin bir dakikada okuması gereken kelime aralığı aşağıdaki gibidir:

2. sınıf öğrencilerinden dakikada 30-130 kelime aralığında,
3. sınıf öğrencilerinden dakikada 50-140 kelime aralığında,
4. sınıf öğrencilerinden dakikada 80-140 kelime aralığında okumaları beklenilmektedir.

Öğrencilerin prozodik okuma seviyelerinin belirlenebilmesi için Ulusoy, Ertem ve Dedeoğlu (2011) tarafından geliştirilen "Prozodik Okuma Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek ilgili literatür taranarak geliştirilmiş ve okuma-yazma öğretimi alanında 3 farklı uzmanın da görüşü alınarak son şeklini almıştır. Ölçekte 12 madde yer almakta ve likert tipi bir derecelendirme ile sesli okuma prozodisi "Çok iyi (5), İyi (4), Orta (3), Kötü (2) ve Çok kötü (1)" kriterlerine göre değerlendirilmektedir. Bu ölçeğe göre öğrencinin alabileceği en az puan 12, en fazla puan 60'tır. Bu durumda prozodi puanı 0-20 arası kötü, 20-40 arası orta, 40-60 arası ise iyi olarak yorumlanabilir.

Çalışmada dört hikâye edici metin kullanılmıştır. Metinler MEB tarafından ilkökul 2. sınıflar için hazırlanan Türkçe ders kitaplarından seçilmiştir. Bu nedenle araştırmacı tarafından dört ayrı okuduğunu anlama testi geliştirilmiştir. Okuduğunu anlama düzeyini belirlemek için öğrencilere 5'i basit anlamayı, 4'ü derin anlamayı ölçmeye yönelik açık uçlu sorular hazırlanmıştır. Sorular hazırlanırken 5N 1K metodu kullanılmıştır. Böylece anlama testi, yapılandırıcı yaklaşım temel alınarak hazırlanan Türkçe 2. sınıf müfredatında yer alan "Okuduklarında 5N 1K sorularına cevap arar" kazanımı ile ilişkilendirilmiştir. Anlama testine program geliştirme alanında doktora yapan bir uzmanın görüşü alınarak son şekli verilmiştir. Anlama testinin analiz edilmesi için Akyol (2005) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Yanlış Analizi Envanteri" kullanılmıştır. Bu envantere göre basit anlama sorularını; tam olarak cevaplayanlar "2" puan; yarım cevaplayanlar "1" puan; hiç cevaplamayanlar ise "0" puan almaktadır. Derin anlama sorularında; tam verilen cevaplar "3" puan; tam cevaba yakın verilen cevaplar "2" puan; yarı cevaplananlar "1" puan; hiç cevaplanmayanlar ise "0" puandır. Okunan metnin anlama yüzdeliği, ölçmede alınan toplam puanın, alınabilecek en fazla puana bölünmesiyle bulunur. Anlama yüzdesi genel anlamı ile üç farklı düzeyi göstermektedir. Bu düzeyler (Akyol, 2005);

a) Serbest Düzey: Çocuğun öğretmen ya da başka bir yetişkinin yardımına ihtiyaç duymadan düzeyine uygun materyalleri okuması ve anlamasını ifade eder. Anlama düzeyi %90 ve üzeri olan bireyler bu gruptadır.

b) Öğretim Düzeyi: Çocuğun öğretmen veya bir yetişkinin desteğiyle istenilen şekilde okuma ve anlamasını ifade eder. Anlama düzeyi %75 ve üzeri olan bireyler bu gruptadır.

c) Endişe Düzeyi: Çocuğun okuduğunun çok azını anladığı ve/veya pek çok okuma yanlış yaptığı düzeyi ifade eder. Anlama düzeyi %50 ve altında olan bireyler bu gruptadır.

Akıcılığı Geliştirme Programı (AGP)

Literatürde okuma alanında yaşanan öğrenme güçlüklerini gidermeye yönelik, birçok akıcı okuma stratejisi geliştirilmiş ve bu stratejilerin etkililiğini değerlendirmeye yönelik birçok çalışma yapılmıştır (Kaman, 2012; Rasinski, 1989; Rasinski, Padak, Linek ve Sturtevant, 1994; Scheriff, 2012; Smith, 2011; Stahl ve Heubach, 2005; Yıldırım, Rasinski ve Akyol, 2012; Yılmaz ve Köksal, 2008). Öğrencilerin akıcı okuma ve anlama becerilerini

geliştirmek için, ilgili alan yazın taranarak Akıcılığı Geliştirme Programı tasarlanmıştır (Bkz. EK-1).

Akıcılığı Geliştirme Programı (AGP) sınıf temelli bir okuma programıdır. Etkisi okuma otoriteleri tarafından kabul edilen akıcı okuma yöntemlerinin (koro okuma, eko okuma, eşli okuma, tekrarlı okuma) sınıf ortamında uygulanabilecek bir formata getirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla tasarlanan AGP Rasinski'nin Akıcılığı Geliştirme Dersi (FDL), Stahl and Heubach'ın Akıcılığa Yönelik Okuma Öğretimi Programı (FORI), Hoffman'ın Okuma Dersi (ORL) temel alınarak ve ilgili literatür incelenerek oluşturulmuştur.

AGP'nin Özellikleri

AGP, akıcı okuma ve okuduğunu anlama alanında yapılan uygulamalar ve bilimsel gelişmeler çerçevesinde, Türkçe programıyla uyumlu olarak, öğrencilerin yaş, düzey, dil ve zihin gelişimleri göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır. Sınıf temelli bir okuma programı olan AGP'de öğrenciler akranlarıyla, iş birliği içinde okuma ve anlama çalışması yapmaktadırlar. Uygulamalarda seçilen eşlerin birbirlerinden farklı okuma seviyelerinde olmasına ve öğrenci düzeyine uygun, kısa metinler kullanılmasına dikkat edilmiştir. AGP kaynaştırma sınıflarında da rahatlıkla uygulanabilir esnek bir formattadır. Öğretmenler AGP'yi kolaylıkla sınıflarında uygulayabilirler.

Pilot Çalışma

Araştırmanın amacı doğrultusunda AGP'nin pilot uygulaması yapılarak, çalışma analiz edilmiştir. Pilot uygulama ikinci sınıf öğrencileri ile yürütülmüştür. Haftanın her günü bir ders saati (40 dakika) olarak planlanan pilot çalışma toplamda 50 ders saati sürmüştür. Yapılan pilot çalışmayla hazırlanan programın 2. sınıf düzeyine uygunluğu, uygulamalar için belirlenen sürenin yeterli olup olmadığı, çalışmada kullanılacak metinlerin ve soruların öğrenci düzeyine ve çalışmanın amacına uygunluğu analiz edilmiştir. Pilot çalışma, araştırmacının veri toplama sürecini daha sorunsuz geçirmesine katkı sağlamış ve asıl uygulamada yaşanabilecek sıkıntıları en aza indirmiştir.

Verilerin Analizi

"Eylem araştırmalarında veri analizleri, verileri toplama ile eş zamanlı olarak yürütülür. Verilerin analizi aynı zamanda araştırmacıya toplanan verilerin niteliği ve yeterliliği konusunda fikir de verir" (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s. 303).

Bu çalışmada veriler haftalık olarak toplanmıştır. Elde edilen veriler haftalık olarak analiz edilmiş ve değerlendirilmiştir. Haftalık yapılan değerlendirmeler sonucunda yeni eylem planları hazırlanmıştır. Süreç içerisinde yapılan analizler, karşılaşılan problemlerin çözümlerine ilişkin kararlar almayı sağlamıştır. Verilerin analizinde, içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e (2006, s. 227) göre içerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır.

Araştırma sürecinde sınıf öğretmeni, çalışma gurubundaki öğrenciler ve aileleri ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. İçerik analizi yöntemiyle birbirine benzeyen veriler, belirli temalar çerçevesinde bir araya getirilerek okuyucunun anlayabileceği biçimde düzenlenip yorumlanmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde; toplanan verilerin analiz edilmesi sonucu elde edilen bulgular, araştırmanın amacı ve alt problemleri doğrultusunda sunulmuştur.

Akıcılığı Geliştirme Programının Uygulandığı İlkokul İkinci Sınıf Öğrencilerinin Uygulama Öncesi Akıcı Okuma ve Okuduğunu Anlama Becerileri Ne Düzeydedir?

Öğrencilerin akıcı okuma beceri düzeylerini tespit etmek için ilk olarak sınıf öğretmenine seviye tespit çalışmasında kullanılacak olan “Niçin Spor Yapıyoruz?” ve “Deniz Kızı” adlı metinler ve kullanılacak ölçekler gösterilerek yapılacak ön test uygulaması anlatılmış ve izin istenmiştir. Çalışma grubundaki öğrenciler bireysel olarak başka bir sınıfa çağırılmış ve düzey belirleme çalışması yapılmıştır. Ön test uygulamasına başlamadan önce çalışma grubundaki öğrencilere ses kayıt cihazı ile kronometre tanıtılmıştır. Öğrenciye “*Bu öyküyü en güzel şekilde ve ara vermeden okumamı istiyorum!*” hatırlatmasında bulunulmuş, öğrenci okumaya başlar başlamaz süre ölçer ve ses kayıt cihazı çalıştırılmıştır. Öğrencinin bir dakikanın sonunda okuduğu son sözcük işaretlenmiş ve metnin tamamını okuması beklenmiştir. Çalışma sonunda öğrencilere çalışmaya katıldıkları için teşekkür edilmiş ve sınıflarına gönderilmiştir. Akıcı okuma düzeylerini belirlemek için yapılan ön test uygulamasından hemen sonra vakit kaybetmeden öğrencilerin okuduğunu anlama düzeyleri belirlenmiştir. Hazırlanan okuduğunu anlama testi okuyucuların bireysel olarak anlama seviyesini belirleyebilme amacına hizmet etmektedir.

Yapılan ön test uygulamaları sonucunda, öğrencilerin akıcı okuma ve anlama becerilerinin ikinci sınıf seviyesinin gerisinde olduğu ve geliştirilmesinin gerekliliği ortaya çıkmıştır (Bkz. Tablo 1).

Akıcılığı Geliştirme Programının İlkokul İkinci Sınıf Öğrencilerinin, Akıcı Okuma ve Anlama Becerilerinin Süreç İçerisindeki Gelişimi Ne Düzeydedir?

Araştırmanın uygulama aşaması 2013’ün Eylül ayında başlamış ve 2014’ün Ocak ayında sona ermiştir. Uygulama dersleri günde 40 dakika (bir ders saati) olarak planlanmıştır. Uygulama sürecinin hemen başında öğrencilerin öğretmeni ve aileleriyle yarı yapılandırılmış görüşme yapılarak öğrenciler hakkında derinlemesine bilgi sahibi olunmuş, ayrıca AGP uygulaması tanıtılmıştır.

Uygulamalar koro okuma, eko okuma, eşli okuma, tekrarlı okuma ve okuyucu tiyatrosu yöntemlerinin farklı günlerde ve farklı metinlerle uygulanması şeklinde sürdürülmüştür. 19 haftalık uygulama sürecinde yaşanan pek çok sorun tartışılmış ve sorunların çözümüne yönelik eylem kararları alınmıştır. Alınan eylem kararlarının uygulanma sonrasında değerlendirilmesi yapılarak işlevselliği yorumlanmıştır.

Uygulama sırasında sınıf kontrolünü sağlamak ve öğrencileri çalışmaya daha istekli hale getirmek amacıyla araştırmacılar, okul çapında “Okuma Savaşı” isimli bir etkinlik düzenlemeye karar vermiştir. Okuma savaşında okuma savaşçıları yarışacaktır. Bu etkinliğe katılmak isteyen öğrencilerin öncelikle okuma savaşçısı olmayı hak etmeleri gerekmektedir. Çalışma grubunda uygulama sırasında gürültü yapmayanlar ve uygulamayı başarıyla tamamlayanlar okuma savaşçısı olup, okuma savaşlarına katılabileceklerdir.

Akıcı okuma çalışmasında, sınıf mevcudunun kalabalık olması nedeniyle eşli uygulamalara sıklıkla yer verilmiştir. Eşli uygulamalarda metnin aynı anda sınıfın yarısı tarafından okunması rahatsız edici bir gürültü yaşanmasına ve eşlerin birbirini iyi duyamamasına neden olmuştur. Eşlerin daha yakın oturup aynı fotokopi kâğıdından metni takip etmesiyle yaşanan problem çözülmüştür.

Yapılan çalışmalarda hızlı okuyuculara yetişemeyen öğrencilerden birkaçının vızıldayarak okuması dikkat çekmiş, onuncu haftadan itibaren ise vızıldama davranışının kaybolduğu gözlenmiştir. Öğrencilerin akıcı okuma becerilerindeki ilerlemeler ve şiir türündeki metinlerin kullanılması vızıldayarak okuma davranışlarının sonlanmasında etkili olmuştur.

Son haftalarda uygulamalar sonunda yaklaşık 5-10 dakikalık bir zaman artışı olmuştur. Artan zamanda çalışma grubundaki öğrencilerle uygulama hakkında sohbetler yapılmıştır. Mini sohbet tarzında yapılan tartışmaların uygulamayı daha da

zenginleştirebileceğine karar verilmiş ve uygulama eylem planında “Uygulama Sonrası Mini Konferanslar” olarak yerini almıştır.

Araştırma sürecinde ön test ve ara test 2 arasında geçen zaman içerisinde uygulanan AGP, çalışma grubundaki öğrencilerin akıcı okuma ve okuduğunu anlama becerilerinde gelişim sağlamıştır. Önceki haftalarda uygulamalarda yaşanan sıkıntıların yok denecek kadar azaldığı, uygulanan eylem planlarının başarılı olduğu, yapılan eylem araştırmasının amacı yönünde ilerleme sağladığı görülmüştür. Bu nedenle uygulamanın devamlığının sağlanması uygun görülmüştür.

Akıcılığı Geliştirme Programının Uygulandığı İlkokul İkinci Sınıf Öğrencilerinin Akıcı Okuma ve Anlama Becerileri Üzerindeki Etkisi Ne Düzeydedir?

AGP'nin akıcı okuma ve okuduğunu anlama becerileri üzerindeki etkisini tespit etmek için öğrencilerin uygulama öncesi mevcut durumuyla uygulama sonrasında oluşan yeni durumu karşılaştırılmıştır. Yapılan testler sonucunda öğrencilerin akıcı okuma ve okuduğunu anlama puanlarını gösteren tablo aşağıda verilmiştir:

Tablo 1. Ön Test ve Son Test Sonuçları

Öğrenci	Ön Test				Son Test			
	Doğru Okuma Yüzdesi	Okuma Hızı	Prozodi Puanı	Anlama Yüzdesi	Doğru Okuma Yüzdesi	Okuma Hızı	Prozodi Puanı	Anlama Yüzdesi
Ö 1	88	22	19	13	100	25	30	59
Ö 2	83	15	19	63	98	44	40	82
Ö 3	97	57	42	13	100	94	42	77
Ö 4	69	16	26	18	98	65	37	77
Ö 5	88	22	17	32	98	55	43	82
Ö 6	87	26	31	59	100	75	46	91
Ö 7	90	27	30	0	98	50	49	68
Ö 8	0	0	12	0	98	12	17	32
Ö 9	91	59	32	54	98	105	55	95
Ö 10	78	21	28	27	97	61	45	64
Ö 11	88	34	28	50	100	79	44	91
Ö 12	72	13	18	32	100	56	43	68
Ö 13	96	48	36	32	99	92	48	82
Ö 14	93	28	30	36	100	62	49	95
Ö 15	40	4	13	0	94	31	31	73
Ö 16	64	22	25	36	99	77	49	64
Ö 17	91	62	32	63	99	94	54	95
Ö 18	85	29	22	23	97	63	39	82
Ö 19	94	32	36	32	97	70	48	82
Ö 20	82	27	25	36	98	44	49	73
Ö 21	87	33	30	18	97	70	45	68
Ö 22	75	24	26	36	97	56	49	64
Ö 23	93	57	39	50	99	105	50	86
Ö 24	80	33	21	18	97	74	38	73
Ö 25	79	19	25	13	93	39	37	68
Ö 26	100	51	39	45	100	70	51	82
Ö 27	96	31	29	45	99	67	48	86
Ö 28	87	13	21	32	100	40	42	59
Ö 29	100	27	34	36	100	67	52	95
Ö 30	84	37	34	40	99	68	53	86
Ö 31	71	31	32	45	98	64	50	82
Ö 32	100	28	19	32	95	41	46	68
Ö 33	90	36	17	13	95	18	31	64
Ö 34	11	1	12	0	89	34	29	45
Ö 35	60	9	16	18	100	27	32	54
Ö 36	40	4	12	5	93	25	23	36

Tablo 1'deki veriler incelendiğinde, öğrencilerin ön testte yaptıkları temel okuma hatalarının büyük çoğunluğunu son testte yapmadıkları gözlenmiştir. Öğrencilerin doğru okuma yüzdelerinde, okuma hızlarında ve prozodi puanlarında artış olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin okuduğunu anlama durumlarında da gelişmeler gözlenmiştir. Elde edilen verilere göre AGP'nin, öğrencilerin akıcı okuma ve okuduğunu anlama becerilerine olumlu katkı sağladığı görülmüştür.

Uygulanan Akıcılığı Geliştirme Programına İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve Veli Görüşleri Nedir?

Tasarlanan AGP'nin akıcı okuma ve okuduğunu anlama becerilerine etkisinin araştırıldığı bu çalışmada uygulanan programa yönelik öğretmen, öğrenci ve veli görüşleri alınmıştır. Yapılan görüşmeler içerik analizine tabi tutularak yorumlanmıştır.

Uygulama sonrasında sınıf öğretmenin görüşlerini almak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Yapılan görüşme sonucu, sınıf öğretmenin öğrencilere planlı ve sistematik bir şekilde akıcı okuma ve okuduğunu anlama ile ilgili bir öğretim yapmadığını, buna neden olarak da sınıf mevcudunun kalabalık olması ve zaman sıkıntısının yaşanmasını gösterdiği belirlenmiştir. Ayrıca, öğretmen öğrencilerinin akıcılık düzeylerini nasıl belirleyeceğini ve buna yönelik nasıl bir öğretim yapacağına dair bilgi eksikliği yaşadığını, bu nedenle öğrencilere yardımcı olamadığını ifade etmiştir. Sınıf öğretmeni öğrencilerin AGP öncesi akıcı okuma ve okuduğunu anlamaya ilgili mevcut durumlarının yeterli düzeyde olmadığını belirtmiştir. Uygulanan AGP sonrasında ise öğrencilerin akıcı okuma ve okuduğunu anlama becerilerinin geliştirdiğini, öğrencilerin okumaya olan ilgi ve isteklerinin arttığını, eskisinden daha çok kitap okuduklarını ve öğrenciler tarafından programın çok sevildiğini söylemiştir.

Uygulama hakkındaki görüşlerini almak amacıyla öğrencilerle de yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Öğrenciler; programın hızlı okumalarını sağladığını, artık hecelemeden okuduklarını, daha akıcı ve güzel okuduklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca programın çok eğlenceli olduğunu ve bu nedenle devam etmesini istediklerini, uygulamadan sonra okumayı daha çok sevdiklerini ve daha çok kitap okumaya başladıklarını ve okuma savaşlarına katılmayı istediklerini belirtmişlerdir.

Uygulama tamamlandıktan sonra velilerle de yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Görüşme yapılan veliler program sonrası çocukların daha hızlı ve daha güzel okumaya başladıklarını, çocuklarının okuduğunu anlama becerilerinin geliştiğini, kitap okumaya olan ilgilerinin arttığını, öğrencilerin uygulamayı çok sevdiklerini ve okuma savaşlarına katılmaya çok istekli olduklarını söylemişlerdir.

TARTIŞMA

Uygulanan AGP'nin öğrencilerin akıcı okuma ve okuduğunu anlama becerilerine olan etkisinin incelendiği bu çalışmada, ulaşılan sonuçlar ilgili literatür doğrultusunda tartışılmıştır.

Uygulama öncesi öğrencilerin, akıcı okuma ve anlama becerilerinin yetersiz düzeyde olduğu görülmüştür. Öğrencilerin akıcı okuma ve anlama becerilerinin buldukları sınıf seviyesinin altında olması dikkat çekici bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır. Elde edilen bu sonuca benzer çok sayıda araştırma bulgusu mevcuttur (Baştuğ, 2012; Coşkun, 2010; Keskin, 2012; Sidekli, 2010; Yılmaz, 2006). Oysa ilkökul müfredatı incelendiğinde programda ders saati olarak en fazla dersin Türkçe olduğu görülmektedir. Çalışmada, akıcı okuma ve okuduğunu anlamada tespit edilen düşük başarının, Türkçe ders programının uygulayıcısı olan öğretmenlerin akıcı okuma konusunda bilgi eksikliği yaşamaları ve sınıflarında akıcı okuma çalışmalarına yer vermemelerinden kaynaklanabileceği düşünülmüştür.

Sınıf öğretmeni yapılan görüşmelerde akıcılık öğretimine sınıfında yer vermediğini ifade etmiş, bu duruma sebep olarak sınıf mevcudunun fazla olmasını, zaman darlığını, akıcılık öğretimi ve akıcılığın değerlendirilmesi alanında sahip olduğu yetersiz bilgiyi göstermiştir. Yapılan çalışmalarda benzer şekilde öğretmenlerin, öğrencilerin okuma ve anlama sorunlarıyla ilgilenememelerine sebep olarak sınıf mevcutlarının fazla olması ve zamanın yeterli olmamasını gösterdikleri ve okuma yazma öğretimi konusunda hizmetçi eğitim almaya ihtiyaç duyduklarını belirttikleri görülmüştür (Çaycı ve Demir, 2006; Erkul ve Erdoğan, 2009; Rasinski, 2006). Programın uygulayıcısı öğretmenlerdir ve öğretmenlerin uygulamadaki başarısı en az programın kendisi kadar önemlidir. Akıcılık uygulamalarının etkili bir şekilde uygulanmasının öğretmenlerin bu konudaki istek ve bilgisine bağlı olduğu unutulmamalıdır. Öğretmenlerimize akıcılık öğretimi için gerekli desteği vererek, bilgi ve farkındalık seviyelerini yükseltebilirsek uygulamadan kaynaklanan sıkıntıların çoğunu ortadan kaldırebiliriz.

İlk olarak Allington 1983 yılında akıcı okumanın okuma müfredatlarında ihmal edilen bir beceri olduğu gerçeğini ifade etmiştir. Bu durum 2014 yılında hâlâ ülkemiz için geçerliliğini korumaktadır. Ülkemizde henüz öğrencilerin yaşadıkları akıcı okuma sorunlarını çözmeye yönelik uygun programlar yoktur ve bu alanda profesyonel bir yaklaşım gözetilmemektedir. Okuma başarısının ve etkili okuma öğretiminin olmazsa olmazı olarak kabul edilen akıcılık (Anderson vd., 1985) okullarda hak ettiği ilgiyi hiçbir zaman görememiştir. Bu durum yapılan pek çok çalışmada da dile getirilmiştir (Allington, 1983; Zimmerman vd., 2011).

Okuma uzmanları ve okuma araştırmacıları, sınıflarımızda uygulanması gereken etkili bir akıcı okuma öğretiminin nasıl olması gerektiği konusunda az sayıda çalışma yapmıştır. Yapılan çalışmalar daha çok bir öğrenci ya da küçük bir grupla gerçekleştirilmiştir. Bu durum akıcılık öğretiminin sınıflarımızda nasıl uygulanacağı konusunda bilgi eksikliği yaratmaktadır. Bu çalışmada; akıcılık yöntemlerini uygun metinler yardımıyla kalabalık bir sınıfa, belli bir zaman zarfında uygulanmıştır. Çalışma bu yönüyle literatüre katkı sağlamaktadır.

Yapılan çalışmada metinler MEB tarafından ilkökul 2.sınıflar için hazırlanan Türkçe ders kitaplarından seçilmiştir. Çünkü, ders kitaplarındaki metinler, öğrencilerin buldukları sınıf seviyesine uygun olması için uzman bir kadro tarafından belirlenmektedir. Bu uygulamayı destekler nitelikte olan bir rapor Amerikan Ulusal Okuma Paneli tarafından 2000 yılında yayınlanmıştır. Bu raporda öğretmenlerin akıcılık öğretimi için müfredat kitaplarındaki metinleri tercih etmelerinin daha doğru olacağı belirtilmiştir (NRP, 2000).

Bu çalışmada tasarlanan AGP'nin (Bkz. Ek-1). öğrencilerin akıcı okuma ve okuduğunu anlama becerilerini geliştirerek, beklenen etkiyi gösterdiği düşünülmektedir. Benzer şekilde tasarlanan akıcılık öğretimi programlarının da (Okuma Dersi, Akıcılığı Geliştirme Dersi, Akıcılığa Yönelik Okuma Öğretimi) öğrencilerin akıcı okuma ve okuduğunu anlama becerilerine olumlu katkı sağladığı belirtilmiştir (Hoffman, 1987; Rasinski vd., 1994; Stahl ve Heubach, 1997).

ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde, elde edilen bulgu ve sonuçlardan yola çıkarak aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur.

Bu çalışmanın amacı öğrencilerin akıcı okuma ve anlama becerilerini geliştirmektir. Bu amaçla tasarlanan program eylem araştırması olarak dizayn edilerek uygulanmıştır. Araştırmacılar benzer bir çalışmayı yarı deneysel yöntem kullanılarak yapabilir ve istatistiki verilere ulaşabilirler. Deney ve kontrol gurubunun çalışmanın sonunda aldığı puanlar karşılaştırılarak programın akıcı okuma ve anlama becerilerine olan etkisi netleştirilebilir.

Akıcılık alanında yapılan çalışmaların ya tek öğrenci ya da küçük bir grupla yürütüldüğünü görmekteyiz. Tüm sınıfla birlikte yapılan akıcı okumayı konu alan çalışmalar çoğaltılmalıdır.

Akıcı okuma MEB tarafından hazırlanan profesyonel bir program dahilinde, Türkçe müfredatında yerini almalıdır. Bunun için uygun alt yapı hazırlanmalı, taslak programlar pilot çalışmalarla uygulamaya hazır hale getirilmelidir. Akıcı okuma öğretiminin nasıl uygulanacağı öğretmen kitaplarında da yer almalıdır. Ayrıca programda kullanılacak uygun metinlerin seçilerek öğretmenlere verilmesi de programın başarısını arttıracaktır.

Öğretmen adayları için üniversitelerin bünyesinde “Okuma Akıcılığını Geliştirme ve Araştırma Merkezleri” kurulabilir. Bu merkezlerde araştırmacılara öğrencilerle uygulama yapma fırsatı yaratılıp öğretmen adaylarının da staj yapması sağlanabilir.

Öğretmenler tarafından hazırlanan kişisel gelişim dosyalarında öğrencilerin akıcı okuma ve anlama beceri durumlarını gösteren bir bölüm açılabilir. Böylece öğrencilerin akıcı okuma ve anlama gelişim düzeylerinin daha iyi takip edilmesi sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Adams, M. J. (1990). *Beginning to read: thinking and learning about print*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Akyol, H. (2005). *Türkçe ilkokuma yazma öğretimi*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Akyol, H. (2006). *Yeni Programa Uygun Türkçe öğretim yöntemleri*. Ankara: Kök yayıncılık.
- Akyol, H., & Yıldız, M. (2010, Mayıs). *Okuma bozukluğu olan bir öğrencinin okuma ve yazma becerisinin geliştirilmesine yönelik bir durum çalışması*. 9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri, Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Allington, R. L. (1983). Fluency: The neglected reading goal. *The Reading Teacher*, 36, 556-561.
- Anderson, R. C., Hiebert, E. H., Jolly, J. A., & Wilkinson, I. A. G. (1985). *Becoming a nation of readers: The report of the commission on reading*. Champaign-Urbana, IL: Center for the Study of Reading.
- Bashir, A.S., & Hook, P.E. (2009). Fluency: A key link between word identification and comprehension. *Language, Speech, and Hearing Services in Schools*, 40(2), 196-200.
- Baştuğ, M. (2012). *İlköğretim birinci kademe öğrencilerinin akıcı okuma becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Coşkun, İ. (2010). *İlköğretim 4. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama ve yazılı anlatım becerilerindeki gelişimin birbirini etkileme durumu: Eylem araştırması*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çaycı, B., & Demir, M. K. (2006). Okuma ve anlama sorunu olan öğrenciler üzerine karşılaştırmalı bir çalışma. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(4), 437-456.
- Duran E., & Sezgin B. (2012). Yankılayıcı okuma yönteminin akıcı okumaya etkisi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(2), 145-164.
- Erkul, Ö., & Erdoğan, T. (2009). The problems and suggestions encountered during the implementation of the sound based sentence method. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 1, 2294-2300.
- Fuchs, L. S., Fuchs, D., Hosp, M. K., & Jenkins, J. R. (2001). Oral reading fluency as an indicator of reading competence: A theoretical, empirical and historical analysis. *Scientific Studies of Reading*, 5(3), 241-258.
- Hoffman, J. V. (1987). Rethinking the role of oral reading in basal instruction. *Elementary School Journal*, 87, 367-373.
- Johnson, A. P. (2002). *A short guide to action research*. Boston: Allyn ve Bacon.
- Kaman Ş. (2012). *Akıcı okuma stratejilerini kullanmanın ilköğretim üçüncü sınıf öğrencilerinde okuma becerisini geliştirmeye etkisi*, Yüksek Lisan Tezi, Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kaman Ş., & Şahin A. (2013). İlköğretim üçüncü sınıf öğrencilerinin okuma düzeylerinin geliştirilmesine akıcı okuma stratejilerini kullanmanın etkisi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı*, 6(11), 639-657.
- Karasar, N. (2003). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Keskin, H. K. (2012). *Akıcı okuma yöntemlerinin okuma becerileri üzerindeki etkisi*, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kuhn, M. R., & Stahl, S. A. (2000). *Fluency: A review of developmental and remedial practices*. Ann Arbor, MI: Center for the Improvement of Early Reading Achievement.
- McNiff, J., Lomax, P., & Whitehead, J. (2003). *You and your action research project*. (Second edition). London: Routledge.
- National Reading Panel (NRP). (2000). Teaching children to read: An evidence-based assessment of the scientific research literature on reading and its implications for reading instruction: Report of the subgroups. (NIH Publication No:00-4754). Washington, DC: National Institute of Child Health and Human Development. 17 Kasım 2013 tarihinde <http://www.nationalreadingpanel.org> sayfasından erişilmiştir.

- Pikulski, J.J., & Chard, D.J. (2005). Fluency: Bridge between decoding and reading comprehension. *The Reading Teacher*, 58(6), 510-519.
- Rasinski, T.V. (1989). Fluency for everyone: Incorporating fluency instruction in the classroom. *The Reading Teacher*, 42, 690-693.
- Rasinski, T. V., Padak, N. D., Linek, W. L., & Sturtevant, E. (1994). Effects of fluency development on urban second-grade readers. *Journal of Educational Research*, 87, 158-165.
- Rasinski, T. V. (2003). *The fluency reader "oral reading strategies for building word recognition fluency and comprehension"*. New York: Scholastic Professional Books.
- Rasinski, T.V., & Hoffman, J.V. (2003). Theory and research into practice: Oral reading in the school literacy curriculum. *Reading Research Quarterly*, 38, 510-522.
- Rasinski, T. (2006). Reading fluency instruction: Moving beyond accuracy, automaticity, and prosody. *The Reading Teacher*, 59 (7), 704-706.
- Rasinski, T., Homan, S., & Biggs, M. (2009). Teaching reading fluency to struggling readers: Method, materials, and evidence. *Reading and Writing Quarterly*, 25(2), 192-204.
- Rasinski, T., Rikli, A., & Johnston, S. (2009). Reading fluency: More than automaticity? More than a concern for the primary Grades? *Literacy Research and Instruction*, 48, 350-361.
- Rasinski, T.V. (2010). *The fluent reader*. (2nd ed.). New York: Scholastic.
- Reason, P. & Bradbury, H. (2008). *Handbook of Action Research, Participative inquiry and practice* (2nd ed.). London: Sage Publications.
- Scheriff T.J.N. (2012). *The effects of repeated readings on third grade students' reading achievement and attitudes*. Doctoral Dissertation. Liberty University, Lynchburg.
- Sidekli, S. (2010). *İlköğretim 5.sınıf öğrencilerinin okuma ve anlama becerilerini geliştirme (Eylem araştırması)*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Smith D.M. (2011). *Readers theatre: Its effectiveness in improving reading fluency, student motivation, and attitudes toward reading among second-grade students*. Doctoral Dissertation, Liberty University, Lynchburg.
- Stahl, S. A., & Heubach, K. M. (2005). Fluency-oriented reading instruction. *Journal of Literacy Research*, 37, 25-60.
- Ulusoy, M., Ertem, S.İ., & Dedeoğlu, H. (2011). Öğretmen adaylarının 1-5. sınıf öğrencilerine yönelik hazırladıkları sesli okuma kayıtlarının prozodi yeterlilikleri açısından değerlendirilmesi. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(3), 759-774.
- Weaver, C. (1994). *Reading process and practice*. (Second edition). Portsmouth, NH: Heinemann
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (6. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım K., Rasinski T., & Akyol H. (2012). The effects of cooperative learning on turkish students' reading fluency. *International Journal on New Trends in Education and Their Implications*, 3(2), 1-14.
- Yılmaz, M. (2006). *İlköğretim 3. sınıf öğrencilerinin sesli okuma hatalarını düzeltmede ve okuduğunu anlama becerilerini geliştirmede tekrarlı okuma yönteminin etkisi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yılmaz, M., & Köksal, K. (2008). Tekrarlı okuma yönteminin okuduğunu anlamaya etkisi. *Milli Eğitim Dergisi*, 179, 51-65.
- Zimmerman, B.S., Rasinski, T.V., & Foreman, T. (2011). Reading fluency and multicultural education. In L. Smolen and R. Oswald (Eds.), *Multicultural literature and response: Affirming diverse voices* (pp. 371-401). Santa Barbara, CA: Libraries Unlimited.
- Zutell, J., & Rasinski, T. (1991). Training teachers to attend to their students' oral reading fluency. *Theory into Practice*, 30(3), 211-217.

EK-1

AGP Uygulama Planı

	Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe	Cuma
1. Hafta	Öğrencilerin Değerlendirilmesi Ön Test				
2. Hafta	Yeni metnin tanıtılması, okuduğunu anlama ve prozodi modelleme çalışması İşlenen Metin: <i>Yumi ile Sumi Uzayda</i>	Tüm sınıf koro okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Yumi ile Sumi Uzayda</i>	Yeni şiirin tanıtılması ve tekrarlı okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Trafik Işıkları</i>	Eşli okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Sihirli Pasta</i>	Eko okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Sihirli Pasta</i>
3. Hafta	Yeni metnin tanıtılması, okuduğunu anlama ve prozodi modelleme çalışması İşlenen Metin: <i>Geceyi Sevmeyen Çocuk</i>	Tüm sınıf koro okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Geceyi Sevmeyen Çocuk</i>	Yeni şiirin tanıtılması ve tekrarlı okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Aydede</i>	Eşli okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Aspendoslu Belkıs</i>	Eko okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Sihirli Pasta</i>
4. Hafta	Yeni metnin tanıtılması, okuduğunu anlama ve prozodi modelleme çalışması İşlenen Metin: <i>Yağmur, Dolu ve Kar Tanelerine Neler Oluyor?</i>	Tüm sınıf koro okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Yağmur, Dolu ve Kar Tanelerine Neler Oluyor?</i>	Yeni şiirin tanıtılması ve tekrarlı okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Terzi</i>	Eşli okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Çocuk ve Bulut</i>	Okuyucu Tiyatrosu uygulaması İşlenen Metin: <i>Çocuk ve Bulut</i>
5. Hafta	Yeni metnin tanıtılması, okuduğunu anlama ve prozodi modelleme çalışması İşlenen Metin: <i>Güzellik İşareti</i>	Tüm sınıf koro okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Güzellik İşareti</i>	Yeni şiirin tanıtılması ve tekrarlı okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Yıldızlarda Uyku</i>	Eşli okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Masanın Rüyası</i>	Eko okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Masanın Rüyası</i>
6. Hafta	Yeni metnin tanıtılması, okuduğunu anlama ve prozodi modelleme çalışması İşlenen Metin: <i>Düş Macunu</i>	Tüm sınıf koro okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Düş Macunu</i>	Yeni şiirin tanıtılması ve tekrarlı okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Bayrağım</i>	Eşli okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Karnı Acıkan Sincap</i>	Okuyucu Tiyatrosu uygulaması İşlenen Metin: <i>Peri Padişahının Üç Misafiri</i>
7. Hafta	Yeni metnin tanıtılması, okuduğunu anlama ve prozodi modelleme çalışması İşlenen Metin: <i>Rüya Bahçesi</i>	Tüm sınıf koro okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Rüya Bahçesi</i>	Yeni şiirin tanıtılması ve tekrarlı okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Uzay Uçurtması</i>	Eşli okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Ailemiz</i>	Okuyucu Tiyatrosu uygulaması İşlenen Metin: <i>Peri Padişahının Üç Misafiri</i>
8-9. Hafta	Yeni metnin tanıtılması, okuduğunu anlama ve prozodi modelleme çalışması İşlenen Metin: <i>Kirpinin Numarası</i>	Tüm sınıf koro okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Kirpinin Numarası</i>	Yeni şiirin tanıtılması ve tekrarlı okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Ağaç Diyor ki!</i>	Eşli okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Keşke Her Gün Bayram Olsa!</i>	Öğrencilerin Değerlendirilmesi Ara Test 1

AGP Uygulama Planı (devam)

	Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe	Cuma
10. Hafta	Yeni metnin tanıtılması, okuduğunu anlama ve prozodi modelleme çalışması İşlenen Metin: <i>Bayrak</i>	Tüm sınıf koro okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Trafik Işıkları</i>	Yeni şiirin tanıtılması ve tekrarlı okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Bayrak</i>	Eşli okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Bayrak</i>	Okuyucu Tiyatrosu uygulaması İşlenen Metin: <i>Mektup (Hacivat-Karagöz)</i>
11. Hafta	Yeni metnin tanıtılması, okuduğunu anlama ve prozodi modelleme çalışması İşlenen Metin: <i>Bir Arının Türküsi</i>	Tüm sınıf koro okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Aydede</i>	Yeni şiirin tanıtılması ve tekrarlı okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Aydede</i>	Eşli okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Terzi</i>	Eko okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Terzi</i>
12. Hafta	Yeni metnin tanıtılması, okuduğunu anlama ve prozodi modelleme çalışması İşlenen Metin: <i>Yıldızlarda Uyku</i>	Tüm sınıf koro okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Bayrağım</i>	Yeni şiirin tanıtılması ve tekrarlı okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Yıldızlarda Uyku</i>	Eşli okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Bayrağım</i>	Okuyucu Tiyatrosu uygulaması İşlenen Metin: <i>Çocuk ve Bulut</i>
13. Hafta	Yeni metnin tanıtılması, okuduğunu anlama ve prozodi modelleme çalışması İşlenen Metin: <i>Uzay Uçurtması</i>	Tüm sınıf koro okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Ağaç Diyor ki</i>	Yeni şiirin tanıtılması ve tekrarlı okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Uzay Uçurtması</i>	Eşli okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Ağaç Diyor ki</i>	Eko okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Uzay Uçurtması</i>
14. Hafta	Yeni metnin tanıtılması, okuduğunu anlama ve prozodi modelleme çalışması İşlenen Metin: <i>Rüyalarımız</i>	Tüm sınıf koro okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Peri Padişahının üç misafiri</i>	Yeni şiirin tanıtılması ve tekrarlı okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Rüyalarımız</i>	Eşli okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Peri Padişahının üç misafiri</i>	Öğrencilerin değerlendirilmesi Ara Test 2
15. Hafta	Yeni metnin tanıtılması, okuduğunu anlama ve prozodi modelleme çalışması İşlenen Metin: <i>Kıskanç Gelincik</i>	Tüm sınıf koro okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Kıskanç Gelincik</i>	Yeni şiirin tanıtılması ve tekrarlı okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Ailemiz</i>	Eşli okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Çocuk ve Bulut</i>	Okuyucu Tiyatrosu uygulaması İşlenen Metin: <i>Peri Padişahının Üç Misafiri</i>
16. Hafta	Yeni metnin tanıtılması, okuduğunu anlama ve prozodi modelleme çalışması İşlenen Metin: <i>Saka Mustafa</i>	Tüm sınıf koro okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Saka Mustafa</i>	Yeni şiirin tanıtılması ve tekrarlı okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Uzay Uçurtması</i>	Eşli okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Yumi ile Sumi Uzayda</i>	Okuyucu Tiyatrosu uygulaması İşlenen Metin: <i>Peri Padişahının Üç Misafiri</i>
17. Hafta	Yeni metnin tanıtılması, okuduğunu anlama ve prozodi modelleme çalışması İşlenen Metin: <i>Masanın Rüyası</i> Uygulama Sonrası Mini Konferanslar	Tüm sınıf koro okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Masanın Rüyası</i> Uygulama Sonrası Mini Konferanslar	Yeni şiirin tanıtılması ve tekrarlı okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Yıldızlarda Uyku</i> Uygulama Sonrası Mini Konferanslar	Eşli okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Saka Mustafa</i> Uygulama Sonrası Mini Konferanslar	Eko Okuma Çalışması İşlenen Metin: <i>Saka Mustafa</i> Uygulama Sonrası Mini Konferanslar

AGP Uygulama Planı (devam)

	Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe	Cuma
18. Hafta	Yeni metnin tanıtılması, okuduğunu anlama ve prozodi modelleme çalışması İşlenen Metin: <i>Geceyi Sevmeyen Çocuk</i> Uygulama Sonrası Mini Konferanslar	Tüm sınıf koro okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Geceyi Sevmeyen Çocuk</i> Uygulama Sonrası Mini Konferanslar	Yeni şiirin tanıtılması ve tekrarlı okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Terzi</i> Uygulama Sonrası Mini Konferanslar	Eşli okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Kirpinin Numarası</i> Uygulama Sonrası Mini Konferanslar	Okuyucu Tiyatrosu uygulaması İşlenen Metin: <i>Kirpinin Numarası</i> Uygulama Sonrası Mini Konferanslar
19. Hafta	Yeni metnin tanıtılması, okuduğunu anlama ve prozodi modelleme çalışması İşlenen Metin: <i>Güzellik İşareti</i> Uygulama Sonrası Mini Konferanslar	Tüm sınıf koro okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Güzellik İşareti</i> Uygulama Sonrası Mini Konferanslar	Yeni şiirin tanıtılması ve tekrarlı okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Bayrağım</i> Uygulama Sonrası Mini Konferanslar	Eşli okuma çalışması İşlenen Metin: <i>Düş Macunu</i> Uygulama Sonrası Mini Konferanslar	Öğrencilerin değerlendirilmesi Son Test

The Effects of Fluency Development Program on the Second Graders' Reading and Comprehension Skills

Aybala ÇAYIR³, Mustafa ULUSOY⁴

Summary

INTRODUCTION

Reading fluency is the ability to read accurately, quickly, effortlessly, and with appropriate expression and meaning (Rasinski, 2003). Reading fluency is characterized in the research as including rate, accuracy, and prosody. Reading fluency is important because it affects students' reading efficiency and comprehension. Fluency may be viewed as the bridge between basic word decoding and comprehension (Rasinski, 2003).

The National Reading Panel (2000) identified fluency as one of the five critical components of reading. Although fluency has been identified as a key element in successful reading programs, it is often not a significant part of them (Allington, 1983).

The purpose of this study is to investigate the effects of designed Fluency Development Program (FDP) on the second grade students' fluent reading and comprehension skills. To create the FDP, the literature related to fluent reading and reading comprehension was reviewed. The FDP is a flexible application which has been formed by examining all of the fluency programmes for improving the students' reading fluency and reading comprehension skills. Reading Fluency Development Programme (FDP) is an effective approach to teaching reading fluency that includes modeling, repeated reading, performance reading, assisted reading.

The FDP employs relatively short reading passages (poems, rhymes or other texts) that students read a brief period of time. The format for the FDP is:

1. The teacher introduces a new short text to the class and reads it aloud two or three times, while the students follow along silently. Modeling is an important component of instructing students for reading according to the cognitive strategies. Parents, peers and teachers must provide excellent models for students to hear effective reading.
2. The teacher and students discuss of the passage as well as the quality of the teacher's reading of the passage.
3. The teacher and students read the passage chorally.
4. The teacher organizes students into pairs. Each student practices the passage three times while his or her partner listens and provides support.
5. The following day students read the passage from the previous day to the teacher or a fellow student for fluency.

METHOD

The study designed as a "action research" of the qualitative research methods and conducted with 36 students who continue their education in the second grade of primary school in the province of Pursaklar in Ankara. Action research is an interactive inquiry process that balances problem solving actions implemented in a collaborative context with data-driven collaborative analysis or research to understand underlying causes enabling future predictions about personal and organizational change (Reason ve Bradbury, 2002).

³ Ministry of National Education, aybalacayir@gmail.com

⁴ Assoc. Prof., Gazi University, Gazi Faculty of Education, mulusoy@gazi.edu.tr

RESULTS

At the end of the FDP process the students' reading errors are decreased and their prosodic reading level, reading speed and comprehension levels are increased. Furthermore, the use of the Reading Program provided opportunities for differentiated reading level achievement. Finally, the study revealed positive outcomes related to students's motivation, participation, and reading fluency.